The Farewell (2019): Một bộ phim được dựa trên một lời nói dối

Hồ Mạnh Toàn

AI for Social Data Lab

Hà Nội, 20-10-2019

99% tươi trên [Rotten Tomatoes](#), 8.1/10 điểm trên [IMDB](#). Có lẽ cũng không cần nói quá nhiều về chất lượng của bộ phim [The Farewell](#) (2019) (Tựa Việt: Lời từ biệt), được dẫn dắt bởi nữ đạo diễn [Lulu Wang](#), với nữ rapper [Awkwafina](#) trong vai chính Billi.

(Nguồn: [IMDB](#))

Bà nội (do diễn viên gạo cội [Shuzhen Zhao](#) thủ vai) của Billi mắc bệnh ung thư giai đoạn 4 và được chẩn đoán chỉ còn 3 tháng nữa. Thế nhưng, bà lại là người vui vẻ nhất trong gia đình, vì mọi người đều giấu không cho bà biết. Nỗi sợ phải đối mặt với một căn bệnh không thể chữa trị

được hiện thực hoá thành một lời nói dối giữa các thành viên trong gia đình Billi. Hành trình trở về của những người con, người cháu từ Nhật Bản, hay Hoa Kỳ dưới danh nghĩa đám cưới thực chất là cơ hội để mọi người có thể được chào bà nội lần cuối.

Đối với văn hoá Á Đông, lời nói dối không đơn thuần chỉ là một lời nói dối. Những ai quen thuộc với văn hoá Nhật Bản chắc hẳn đều hiểu về [tatemaie](#) (建前) khi giao tiếp với người Nhật. Về cơ bản, *tatemaie* là nói dối thông qua cả lời nói lẫn hành vi để tránh làm phật lòng người khác, hay thể hiện suy nghĩ bản thân. Thông qua các tính chất Tam Giáo được truyền tải trong các câu chuyện dân gian, dường như nói dối được ngầm chấp thuận để có thể đạt được trật tự xã hội ở Đạo Giáo, hay sự hoà hợp tự nhiên ở Đạo Lão. Xã hội, văn hoá Trung Quốc, hay ở các nước Đông Á và Đông Nam Á khác như Việt Nam, Nhật Bản hay Hàn Quốc, đều chia sẻ chung nền tảng tam giáo, và đặc biệt là Đạo Khổng.

Vì thế, lời nói dối trong *The Farewell*, đối với những người sinh ra và lớn lên tại Trung Quốc (như người cô họ của Billi), hay những người sống trong môi trường ấy (như Haibin—bác của Billi vốn sống ở Nhật) là một điều dễ dàng chấp nhận, bất chấp sự dằn vặt. Lời nói dối đối với họ là cách để người sống có thể chia sẻ nỗi đau khổ với người sắp khuất. Trái lại, dù cố gắng để hiểu và cảm thông, nhưng Billi hay bố của cô—Haiyan, vốn đã ở Mỹ nhiều năm, thì việc phải nói dối là một cảm giác tồi tệ, và họ đã rất cố gắng để không nói ra sự thật với bà nội. Một chi tiết khác thể hiện sự khác biệt văn hoá này là cuộc đối thoại giữa Billi và người bác sĩ của bà nội—người từng du học tại Anh Quốc. Anh chàng bác sĩ dù từng ở nước ngoài nhưng vẫn dễ dàng chấp nhận lời nói dối hơn, và chính anh cũng động viên để giúp bà nội thấy thoải mái.

(Nguồn: [IMDB](#))

Nói dối hay giả tạo còn được khắc hoạ qua những chi tiết nhỏ như cuộc tranh cãi về thực đơn của đám cưới giữa bà nội và nhà hàng. Hay một phân cảnh khác, là chuyến viếng mộ ông nội với sự hiện diện của những người khóc mướn ở đằng xa. Mặc dù vậy, bộ phim không mang lại cảm giác phê bình về những khía cạnh văn hoá này. Những cảnh phim ấy không hề nặng nề hay gay gắt mà đều rất quen thuộc và có phần đáng yêu. Cũng giống như lời nói dối mà bộ phim được dựa trên vậy.

Có những cảnh phim thật buồn như khi gia đình Billi dần lòng nói lời chia tay đầy kìm nén với bà nội. Nhưng rồi, cũng như sự lạc quan mà bà nội luôn thể hiện, lời nói dối ấy cũng thật sự rất đẹp.

Note: Published in EASE Vietnam SciComm System: <https://sc.sshpa.com/post/5570>

***Tham khảo:**

Anthony Lane. (2019, July 12). “The Farewell” Mixes Mourning and Revelry. *The New Yorker*.

URL: <https://www.newyorker.com/magazine/2019/07/22/the-farewell-mixes-mourning-and-revelry>

A. O. Scott. (2019, July 11). Review: In ‘The Farewell,’ a Wedding Is Really a Premature Funeral.

The New York Times. URL: <https://www.nytimes.com/2019/07/11/movies/the-farewell-review.html?rref=collection%2Fcollection%2Fmovie-guide>

David Sims. (2019, July 10). Awkwafina Gives a Stellar Breakout Performance in The Farewell.

The Atlantic. URL: <https://www.theatlantic.com/entertainment/archive/2019/07/farewell-lulu-wang-movie-review-awkwafina/593464/>

Vuong, Q.-H., La, V.-P., Ho, T. M., Nguyen, H.-K. T., Vuong, T. T., & Ho, T. M. (2019, September 26). On how religions could accidentally incite lies and violence: Folktales as a cultural transmitter. *OSF Preprints* (Working Paper No. AISDL-1909), DOI: 10.31219/osf.io/nb7tg.

Vuong, Q.-H., La, V.-P., Vuong, T. T., Nguyen, V. H., Ho, M. T., Nguyen, T. H. K., Bui, Q. K., Ho, M. T. (2018). Cultural additivity: Behavioural insights from the interaction of Confucianism, Buddhism, and Taoism in folktales. *Palgrave Communications*, 4, 143, DOI:10.1057/s41599-018-0189-2.